

Ragnar Sigurðardóttir

04.9
①

Virðulegi fundarstjóri
Ágætu fundargestir

Við ungar kvennalistakonur teijum ófært að koma hérna fram án þess að hamra á því, að bæta verður aðbúnað barna í þessu þjóðfélagi. Hvert sem litið er blasa staðreyndir við. Ef krafist er betri aðstoðu fyrir börn, hvort sem er skólabörn eða yngri börn, þá kveður ávallt við sama tón: Engir peningar eru til. Það virðist samt ekki vera hik á ráðamönnum þessarar þjóðar við að ausa peningum í hitt og þetta, sem ekki getur talist annað en eftirsókn eftir vind. Þá erum við með ríkustu þjóðum heims og hver sem vogar sér að setja út á peningaausturinn er óframsýnn nöldurseggur.

Stundum hefur maður það á tilfinningunni að fátt sé látið ógert til að láta allt líta vel út á yfirborðinu, svo að aðrar þjóðir haldi ekki að við séum lítilsmegnugir kotbændur, en það sem ekki sést á yfirborðinu er vanrækt, þótt það sé miklu þarfara.

Ungar konur í dag sem eiga börn, taka vel eftir því hverjar eru helstu hindranirnar í þeirra daglega lífi. Séu þær ekki einstæðar mæður eða námskonur, þá er nánast ógjörningur fyrir þær að fá barnapössun. Skortur á dagheimilisplássum er gífurlegur eins og allir vita, en á sama tíma er það alkunn staðreynd að ein fyrirvinna getur í flestum tilvikum ekki séð fyrir fjölskyldu. Sérstaklega á þetta við um ungt fólk, sem þarf ekki aðeins að gefa börnum sínum að borða, heldur reyna að festa kaup á húsnæði, eða leigja það dýrum dónum. Því getur gripið um sig ör vænting þegar tekjur annars aðilans duga ekki fyrir nauðþurftum, og hinn aðilinn getur ekki unnið úti vegna skorts á dagheimilisplássum. Eigi fólk tvö börn, þá svarar það ekki kostnaði að fá pláss fyrir þau hjá dagmæðrum, nema foreldrarnir hafi sérlega góðar tekjur. Í mörgum tilvikum er gripið til örprifaráða. Börnum er hent úr einum stað í annan og þau lisa við mikið öryggisleysi.

Þetta á ekki aðeins við um börn á dagheimilis- og leikskólaaldri og foreldra þeirra. Sama vandamálið blasir við þegar börn eru komin á grunnskólaaldur. Loksins voru ný grunnskólaalög sett, og margt gott um þau að segja, en auðvitað voru þau talin óframkvæmanleg vegna fjárskorts. Meðal jákvæðra hluta sem þar voru lögfestir, var ákvæði um að börnum væri boðið upp á málitíð í skólanum, skóladagur yrði samfelliður og skólar yrðu einsetnir.

Á hverjum degi um hádegisbilið æða þúsundir foreldra út og suður um bæinn, með tilheyrandi bensíneyðslu, árekstrum og stressköstum, til þess að sækja börnin sín í hina og þessa skóla, fara með þau heim og gefa þeim að borða. Þegar heim kemur tekur við stressið við að taka til eitthvað boðlegt handa börnunum, þúsundir

namagangurinn við að komast í skóla. Íslensk og fyrirvara
og í vinnuna skilar sér örþreyttur starfskraftur sem varla er í
standi til að hugsa, hvað þá meira. Þessa lýsingu kannast fjöldinn

allur af fólk við, þótt margir séu líka svo heppnir að þurfa ekki að
standa í þessu. Kvennalistinn berst fyrir því að skólar verði
einsetnir, skóladagur verði samfelldur og nemendum verði gefinn
kostur á að fá máltið í skólanum. Þetta er raunhæf krafa. Sá
kostnaður sem fer í bensín, matarkaup, rafmagn og fleira á
heimilinu vegna þessarrar tilhögunar, er án efa mun hærri en sá
kostnaður sem færí í að reka síkt kerfi, ef tekið er mið af því sem
er þjóðhagslega hagkvæmt. Svo ekki sé minnst á kostnað vegna
tjóna sem verða á þessum tíma í umferðinni, einmitt vegna þess að
allir eru að flýta sér.

Aðalatriðið í þessum máli eru börnin sem eiga að erfa landið.
Það getur varla verið gott fyrir þau að vera eins og þeytispjöld um
allan bæ, þegar þjóðfélagið er þannig uppbryggt að enginn hefur
tíma til að sinna þeim sómasamilega. Engan veginn er tryggt að þau
fái haldgóða máltið heima fyrir, þegar enginn tími er til að búa hana
til. Börn sem eru að vaxa og proskast verða að fá staðgott fæði,
annars ná þau ekki að proskast eðlilega. Þetta eru nú helstu rökin,
svona fljótt á litið, fyrir því að gefinn verði kostur á máltiðum í
grunnskólam. Sömu rökin búa einnig að baki kröfunni um
einsetinn skóla og samfelldan skóladag. Það verður að tryggja
börnum á þessum aldri góðan aðbúnað í skólanum, því að annars
eru þau í mörgum tilfellum ein á báti og eftirlitslaus meðan
foreldrarnir stunda sína vinnu. Sé skóladagurinn ekki samfelldur,
getur skapast heilmikið vandamál á heimilinu, þegar hvorugt
foreldrið er heima við. Nýleg könnun sem gerð var í grunnskóla á
höfuðborgarsvæðinu, sýndi

að 50 % 9 ára barna voru ein heima einhvern hluta dagsins. Það segir sig sjálfst að þetta getur ekki gengið. Þegar þjóðfélagið er þannig uppbyggt að ein fyrirvinna er ekki nægileg til að sjá fyrir heimilinu, þá er það lágmarkskrafa og grundvallarskilyrði að þessi mái séu í lagi. Þjóðfélagið verður að tryggja það að börn á þessum aldri séu ekki ein og eftirlitslaus í tíma og ótíma. Það eru þau sem skipta mestu máli og því finnst ~~mér~~^{óttur} vitavert af stjórnvöldum að fresta framkvæmd nýju grunnskólagagna, það ~~köllu~~^{við} koiranga forgangsröð.

Það sem ég hef nú sagt miðað ~~við~~ þjóðfélagið eins og það er í dag. Nú myndu margir fordómafullir segja: hvað er eiginlega að þessum ~~enum~~^{onum} kerlingum, telja þær að það sé einhver minnkun að vera heima og sinna sínum börnum? Á nú að skella allri ábyrgðinni yfir á skólakerfið? Þeir sem spyrja þvílikra spurninga líta fram hjá því að margar konur vinna ~~ekki~~^{mitku} meira utan heimilis en þar vilt. Úti af fósum og fríásum vilja Margar konur myndu með glöðu geði vilja ^{i önnur falli} Stóri hluta dagsins vera heima hjá börnunum sínum, en eins og þjóðfélagið er uppbyggt í dag, þá er í langflestum tilvikum ekki um neitt val að ræða. Æg er heldur ekki frá því að sumir feður myndu vilja vera heima, en það er enn fjarstæðukennndara, því að þeir eru oftast mun betur launaðir en konur, og þar af leiðandi er það ekki til umræðu. Til þess að koma til móts við þessa þróun, verður að sýna því skilning, að fólk verður að hafa eitthvert svigrúm til að samræma vinnutíma sinn og þann tíma sem þess er þörf heima fyrir. Þetta er mjög misjafnt eftir heimilum, t.d. vegna mismunandi vinnutíma hjóna eða sambýlisfólks, mismunandi stundatafina barna og ýmiss konar þarf sem koma þarf til móts við þrátt fyrir að fólk sé í vinnu. Hérna kemur sveigjanlegur vinnutími inn í umræðuna. Þetta er atriði sem ætti ekki að vera erfitt að koma í framkvæmd ef viljinn væri fyrir hendi. Margar stofnanir og fyrirtæki eru þess eðlis að auðvelt væri að koma þessu baráttumáli í framkvæmd, fyrir utan það að þetta gæti í mörgum tilvikum verið hagkvæmara fyrir viðkomandi fyrirtæki eða stofnanir. Það hefur sýnt sig eriendis, þar sem slíkt kerfi hefur verið tekið upp, að hver og einn

einstaklingur afkastar meiru í vinnunni, þegar hann hefur svigrúm til að ákvarða á hvaða tíma honum hentar best að vinna. Þetta er manneskjulegra að öllu leyti, og kemur til móts við þarfir hvers og eins. Ef slíkt kerfi yrði almennt tekið upp, þar sem það er mögulegt, hlyti það einnig að styðja við bakið á fjólskyldunni, þar sem þá þyrfti óheppilegur vinnutimi ekki að bitna á henni. Til þess að hrinda þessu kerfi í framkvæmd þar sem þess er kostur, ~~teljum við-~~
~~teljum við-~~ það myndi vera gott fordæmi, ef allar opinberar stofnanir myndu taka til athugunar hvort grundvöllur væri fyrir þessu fyrirkomulag. Reyndar hafa mörg fyrirtæki komið á sveigjanlegum vinnutíma, en betur má ef duga skal.

~~Ajokum vil ég benda á að~~ Hest vandamálin sem koma upp í okkar þjóðfélagi má rekja til þess að fólk vinnur of mikið og fjólskyldan sem sílik hefur ekki verið metin sem skyldi í þessarri þróun. Það teist nú eðliilegt að báðir aðilar í sambúð eða hjónabandi vinni úti fullan vinnudag, því að annars ná endar ekki saman. Á meðan þróunin hefur verið í þessa átt, hefur hins vegar nánast alveg gleymst að börn eru mannverur sem þarfast öryggis, hlýju og nálægðar við foreldra sína. Nú er svo komið að fólk vinnur það langan vinnudag, að það er ekki nóg með að það sé of lengi í burtu frá heimilinu, heldur er það svo þreytt þegar það kemur heim, að það er nánast ekki þess megnugt að sinna börnunum sínum. Svona fyrirkomulag getur ekki gengið til lengdar. Börnin eru gjörsamlega útundan í þessu þjóðfélagi, en samt þykjumst við lífa í svokölluðu verlferðarkerfi. Að ~~mánu~~
~~ekfars~~ mati er ekkert velferðarkerfi til, þar sem börn og unglings ganga nánast sjálfala, og fá ekki nauðsynlegt uppeildi frá foreldrum sínum. Til þess að vinna gegn þessu verða íslendingar að taka höndum í því að finna leiðir til að stytta vinnutímann. Í þessu sem öðru er vilji allt sem þarf. Þessi atriði hafa hreinlega ekki verið á forganglistanum hjá ráðamönnum þjóðarinnar, og því er ástandið eins og það er. Þessu verður að breyta sem allra fyrst. Mannsæmandi laun fyrir hæfilega langan vinnudag er krafa sem við verðum að berjast fyrir.